

LEKKOŚĆ (285) *sb f*

lekkość (281), **lekość** (2), **lechkość** (1), **lehkość** (1); lekość *Mymer*¹; lechkość *ForCnR*; lekhość *ListRzeż*; lekkość : lekość *BielKron* (31:1).

lek- (282), leg- (1).

e oraz o jasne (w tym w o 1 r. błędne znakowanie).

sg *N* lekkość (45). ◇ *G* lekkości (63). ◇ *D* lekkości (36). ◇ *A* lekkość (91). ◇ *I* lekkością (31). ◇ *L* lekkości (2). ◇ *pl N* lekkości (2). ◇ *G* lekkości (4). ◇ *A* lekkości (7). ◇ *I* lekkościami (3). ◇ *L* lekkościach (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Mały ciężar; levitas Cn* (4) : Bowiem wżelka rzecz drobna ielfth lekka, á tak y mięfo drobne dla fwey lekkości nie zftępuie na doł do żoładka, ale pływa albo powirzchu albo w pořzodku iego *GlabGad H3v*.

lekkość czego (1): Bowiem w człowiecze na thczo rozchodzą fie dymy y grube wilgoti, ktore człoⁿki napełniając obciążaią. Gdyż one pokarm wzięti zafię zciřka á wygania, przeto lekkość ciała przychodzi. *GlabGad D3v*.

a. *O stanie fizjologicznym [w czym]* (1) : Też gdy vwarzyřz czebulę przerzeczoną z miodem á z wodą/ á dařz fie napić/ tedy głoś czyni dobry y lekkość wpierfiach *FalZioł I 133b*.

b. *Jakaś cecha rośliny* (1) :

Szereg: »tłustość i lekkość« (1): Też ma włořność [trłycz] purgowania wilkości przez vřta/ á to znieiakiey tłutości y lekkości kthorą ma wřobie *FalZioł I 30d*.

2. *Zwinność, ruchliwość [czego]* (1) : telko tho iey [dzikiej kozy] obrona chypkość nog á lekkość członkow *FalZioł IV 9b*.

3. *Mała dotkliwość, coř łatwego do zniesienia [czego]* (1) : Bo krotka lekkość fráfunku náfzego [*Nam momentanea levitas tribulationis nostrae*]/ [...] wieczną wagę řlawy řprawnie nam *BudNT 2.Cor 4/17*.

4. *To, co przychodzi bez trudu, łatwość; levitas Cn* (4) : Lekkość paniam czyni przy porodzeniu gich dziathek [wódka bukwiczana] *FalZioł II 4b*.

W przeciwstawieniu: »rzecz trudna ... lekkość« (1): RZecz to ielft bárzo trudna/ ná lichy rozum moy. Co iák baczę zá lekkość to řobie waży twoy. *PaxLiz C*.

Szereg: »snadność a lekkość« (1): á potym [ma brzemienna pani] czynić mazanie mieřcz przerzeczonych, oleyki y tłutościami namienionemi/ abowiem thym rżądzeniem Nacieżey dziatki miewaiączey, řnadoć á lekkość znamienita řtąd przychodzi. *FalZioł V 19c*.

Wyrażenie przyimkowe: »z lekkością« = *w łatwy sposób, bez trudności* (1): Też to ziołko ielft dobre [...] na ciężłkie puřczanie vryny/ abowiem zlekkořcią pędzy vřine nadoł *FalZioł I 6c*.

5. *Lekkomyřłność, brak powagi, niestateczność, głupota; próżność; niepoważne zajęcie, rozrywka; inconstantia, instabilitas, levitas (mentis), licentia, mobilitas, petulantia, vernilitas, volubilitas Cn* (11) : *PatKaz II 86*; A wřakorř z obudwu řię řtron trzeba obawiać/ iżeby [...] řkłonność w błażeńską lekkość nieprzemieniáła řię. *KwiatKsięż D4*; abowiem przez to tańcowanie y ciało czwiczą/ y wielką członkom ochotność a chypkość przidaia/ gdyby tylko młodzieńcykow ku nierżadnym zápaleniom niepobudzali/ y yzeby ich dobrych obyczaiow zbytnia tá lekkość niepřławała. *KwiatKsięż P3v, A*;

Oycze mój łalkawy/ Któregom zbyła prze mé głupie sprawy. [...] Ale ná iáwifz płácze fwéy lekkości?
KochPieś 7; WujNT 369 marg.

lekkość w czym (1): BielKron 204 cf »nieustawiczność i lekkość«.

Szeregi: »lekkość a krotofila« (1): [Maryja] nygdy na profznołzcz fyą nyeubyerala dwornołzcz y nepatrzała lekkołzcz y krotophyle nyeukazała PatKaz III 109.

»lekkość i nieuczciwość i bałamuctwo« (1): A kto fie wálzy^m pieśniam przypátry/ lekkości y nieuczciwości w nich dołj y bałamuctwá naydzie. WujJud 186.

»nieustawiczność i lekkość« (1): Krol Angielki niebył kontent spifania łalkawego Luterowego/ odpifał mu frodze/ przypifuiąc mu nieuftawiczność y lekkość w náuce/ iż niewie sam czego pierwey bronić ma BielKron 204.

Wyrażenia przyimkowe: »z lekkością« = lekkomyślnie, bez zastanowienia (1): Stárzy widząc/ że ich próśba wagi fwey nie miała [u Zuzanny]/ Prożność páni/ będyefzli fie dłużej wymawiała/ Vżywiefz tego z lekkością/ rozgniewałz nas łobie/ A my będyem zobopolnie świádczyć przeciw tobie KochZuz A3.

»z lekkością« = bez strachu, chętnie (1): Iuż niech ý on pofeł Bożi Przidzie ktory Ludzie trfożj Smierczia abo yeý frogółczą Vziweć tego zle k kołczą RejKup Tv.

6. *Wstyd, hańba, niesława, poniżenie; wzgarda, lekceważenie; zniewaga, obraza, ujma; szkoda, krzywda; contumelia, dedecus, ignominia, indignitas, opprobium, probrum Mącz, Cn; crimen, improprium, infamia, stigma, stuprum Mącz; flagitium, labecula, macula, nota Cn (260) : BierEz Ev; Niechay fie iedno ci záfwydaią ktorzy łobie wtem rokfołfuią aby zle czynili gdy będą lekkością przywleczeni RejPs 52v, 109; Hoynieć on nam dzywne fwe dary rołfzafował Ale chce aby każdy miernie fie w tym chował Bo by nam to miał dawać na ludzkie lekkości Snadz by iakos vkrocił fwey sprawiedliwości RejJóz E2; E4v; GliczKsiąż C5v; RejZwierz 24 marg, 82; BielKron 104, 312, 416v; Mącz 79d, 89a, 323b, 376c; RejAp 123; RejZwierz 80v, 223; Ale wiefz co mię trzyma/ y gárnie ku tobie? To/ iż przodków fwych zołtác/ małz zá lekkość łobie KochFr 84; KochPij C; LatHar 319.*

lekkość czego [= odnosząca się do czegoś] (2): wálz v fiebie wielkość grzechu a iako mábyć lekkość wzgardzonego miłosierdzia wáżona MurzHist F2; RejZwierz 184v.

lekkość czego [= wypływająca z czegoś] (1): KwiatKsiąż C2v cf »lekkość a nikczemność«.

lekkość czyja [= spadająca na kogoś] [w tym: pron poss (14), ai poss (4), G sb i pron (4)] (22): ForCnR E; LibLeg 11/161; Co wzyftko choc by tak było [...]: że twój przodkowie wtakowei ślepecie byli/ że téłz te⁸⁰ niewidzieli/ zali to nie iełt lekkość twoia i wzyftkie⁸⁰ potomftwa twoiego? MurzHist M4; GliczKsiąż B8v; Leop Prov 14/28; BielKron 56, 100v, 104v, 346v, 393v marg; Mącz 93c; GórnDworz L3v; RejPos 197v; KuczbKat 335; RejZwierz 69, 86, 187v, 189; PaprPan A2, Ff4; ModrzBaz 105; KochWz 140.

lekkość czyja [= przez kogoś wyrządzona] (1): A gdy Posłowie Cárzowi Kaidanowi onę zuphalałá odpowiedź Erdziwiłowę y vpominki parę ftrzał oddáli/ wnet fie z oney lekkości hołdowniká fwego (iako mniemał) rozgniewawfzy/ woýlko Hordy Zawołkicy przez Dniepr przeprawił StryjKron 269.

W połączeniach szeregowych (10): Mącz 326b, 415b, 491d; GórnDworz Ee7, Hh8; RejPos 115v, 201v; dołyc o tym w śrzednim wieku we wtorych kłięgach nápfano/ iáko tho iełt pan [obzarstwo i

opilstwo] łzkodliwy/ y iákie łzkody/ lekkości/ y dziwne obrzydłości z niego przypadáią. *RejZwierc* 157v, 114, 184v.

W *przeciwstawieniach*: »lekkość ... poczciwość (5), sława (3), cześć (3), ciężkość (2), oślachcenie, pochłubka, ućciwość a dostojeństwo« (14): Widział też błazna á on złoti pier[szien] nofił na palczu y rzekł mu, ku wietłzey ci [ie]ft lekkości niz ku oflachcenienu to złoto. *BielŻyw* 76; Bogáctwá roftropnemu/ łą ku poczciwości/ A zálie łzalonemu/ ku iego lekkości. *BielKom* B8v; Więcej káždy lekkości/ niż ławy vżywa/ Ktory z nádętą gębą iáko dyabeł chodzi *RejWiz* 188v, 192; Vćciwość á doftoieńftwo krolewłkie w wielkości ludzi: ale w málem ludu ieft lekkość kxiążęca [*In multitudine populi dignitas regis, et in paucitate plebis ignominia principis*]. *Leop Prov* 14/28; *RejZwierz* 102; In crimen vertere quod gloriae esse debet. W lekkość á w łromotę obráć coby ku czći miáło być. *Mącz* 485d; *RejPos* 243; *RejZwierc* 190v, 191, 223, 271; *KoehFr* 64; *KochTarn* 74.

W *porównaniach* (2): *WróbŻołt* 70/13; Niechay lekkość/ iáko płałzcz/ na łye oblecze/ Niech háńbę wzuie ten/ kto fáłz ná mię wlecze. *KochPs* 169.

W *charakterystycznych połączeniach*: jawna lekkość, ludzka, niemáła, prędká, wielká (5); lekkości dostawać, dowieść, przyczyniać, strzec, uję, uży(wa)ć (2), zabaczyć, żáłowáć; lekkość mieć (4), nagrodzić, oblec, przelożyć, przynosić, wieść, zbierać, zdobić, zgromadzáć; ná lekkość da(wa)ć (2), obracać się (obroćić się) (2), wynieść; gniewáć się o lekkość; w lekkość obracać; mieć za lekkość (2), poczytać, zdać się; z lekkości rozgniewáć się; być ku lekkości (4), wieść; lekkością być, oddać, przykryty, przywleczoney, upadać, zasadzoney, zwać; być z lekkością; pełen lekkości, przyczyna, stos, uważanie.

Fraza: »jaka lekkość będzie« [w tym: komu (1)] [szyk zmienny] (2): Iákażby to nam lekkość/ bychmy wino pili/ A ci wodni pánowie/ by nas potym bili. *RejZwierz* 32v; *RejZwierc* 86.

Zwroty: »lekkość cierpieć (a. wycierpieć)« (5): *RejPs* 101; *BielKron* [332²]; Infamiae insolens, Nienałożony lekkości cierpieć. *Mącz* 399a; *KuczbKat* 335; Niechby dofyć było proftym ná tem/ że choćiaby onotliwi/ y dobremi náukámi ozdobieni byli/ áby niemogli trzymáć przednieyfzych vrzędow: niechby ná tem dofyć/ że tę legkość ćierpią [*diminutionem quandam eos pati*] *ModrzBaz* 80.

»lekkość czynić (a. uczynić) [komu, czemu]« = przynosić wstyd [szyk zmienny] (7): *BielŻyw* 23 [2 r.]; Tu dwoię lekkość czyniłz/ nędzniku vbogi. Sobie y nam *RejZwierz* 40; A by też nie infzego/ iedno ná złość Swini/ Mielibychmy tego łtrzedz/ co nam lekkość czyni. Bowiem tá nigdy nie źrze/ kiedy fie iey nie chce/ A náłz by miał y zdechnáć/ ley mu w gárdło iefzcze. *RejZwierz* 132v, 45v; *RejPos* 243; *RejZwierc* 18.

»czynić lekkość [komu, czemu]« = obrazáć, znieważáć; *polluere Vulg* [szyk zmienny] (17): *LibLeg* 10/154; *RejPs* 108; *GroicPorz* cc4; *RejWiz* 158; *Leop Lev* 20/3; *RejZwierz* 122v; *BielKron* 412; *RejAp* 123; Dawáiąc do tego przyczynę/ iż nie tylko tobie krolu/ ále y nám/ y żonám náłzym/ lekkość vczyńiła. *RejPos* 43, 7v, 85, 90, 216, 222v, 293; *RejZwierc* 191; *PaprPan* Ee.

»lekkość odnieść« (1): á człowiek vcćiwy/ y wielkiego fercá/ gárdło dáć woli/ niż lekkość odnieść *Górnrzm* H4v.

»lekkości się (po)mścić; za lekkość pomstę uczynić« [szyk zmienny] (6;1): *ForCnR* E; *BielKron* 100v; *HistRzym* 42; *PaprPan* Ff3, Ff4; *Exoriare aliquis nostris ex ofsibus vltor?* To ieft/ Powftáń kiedy kto mężny z náłzych profzę kości/ A pomści fię nad tym złym rodem mey lekkości. *ModrzBaz* 105;

Oná [...] rádá była téy dródze/ którą mogła fye nád nieprzyjacielem lekkości fwéy pómścić. *KochWz* 140.

»lekkość popaść« (1): A iżem ia tę lekkość dziś popaść musiałá/ która ná mój ród nigdy nie przychodziła/ śmierci namniéy fye nie zbraniam *KochWz* 141.

»lekkością posromocić« (1): a ty będąc: prawą nadzieią kazdey wcieczki nafey niedopuścizay nigdy zlekkością pośromocic nas *RejPs* 46.

»o lekkość przypawić (się) (a. przyprowować)« = *ośmieszyć (się)*; *incurrere in dedecora Mącz* (3): *Mącz* 79d; Hárpalus pan ieden prosił Philipá krolá Mácedońkiego zá powinowátym swoim/ [...] áby mu wždy iáką w tym łáfkę vkazał ná sádzie/ [...] áby go o tháką lekkość iáwnie nie przyprowował/ á iżby to mogło być bez oławy iego. *RejZwierc* 56; *KochPs* 65.

»przyść o lekkość, ku lekkości« = *ośmieszyć się* (2:1): A iáko to pry być może/ Iżby kto mógł wypić morze. Temuc dofyc nie wdziálam/ [...] Poruż teras fwéy mądrości/ Abych nie przyśzedł ku lekkości *BierEz* D4v; *GliczKsiąż* E6r; *Górndworz* N4v.

»lekkość [na co] wkładać« = *potępiać* (1): A kto fye w niezczęściu śmieie/ Iabych ták rzekł/ że źzáleie. Kto zá ná płáč lekkość wkłada/ Słyżę dobrze co powiáda: Lecz fye tym žal nie hamuie/ Owżem wietłzy przyłtępuie. *KochTr* 18.

»lekkość wyrządzić (a. wyrządzać), wyrządzona« [*w tym: komu, czemu* (17)] = *obrazić; probris afficere PolAnt; contaminare, dedecus imprimere, ignominiam inferre, indignum facere, probrare, probrum ingerere a. obicere Mącz* (20:2): *LibLeg* 10/97v; *MurzHist* H2; *KromRozm II* m2v; *GliczKsiąż* C5v, Gv; *GroicPorz* dd3v; *BibRadz Ps* 102/9; *BielKron* 55, 56v, 70v, 265v, 388; *Magno tibi probro futurum est, Musiłz lie zá to bárzo írómáć wyrządźić tá rzecz lekkość nie máłą. Mącz* 323b, 123c, 143c, 321b, 323b [2 r.], 439b, 498b; *LatHar* 115, 317.

»lekkość wziąć, bierać« = *doznać zniewagi, krzywdy* [szyk zmienny] (4:1): *BielKron* LIII; Abowiem co inżzego czynić/ iedno wciekaycie czo rozum macie/ á proftacy do lálá. A wielekroć śnadź wietłzą lekkość koroná tá śławna s thego bieráłá/ niżliby ich było niemáłą częć w dobrej śprawie pogromiono. *RejZwierc* 185v, 187v, 194v; *BielSjem* 21.

»wziąć lekkość« = *być nisko cenionym, lekceważonym* (1): Ale gdy iuż rząd przypadł ná śwowlną młodość/ Iuż oná zacna śławá wzyęłá wielką lekkość. *RejWiz* 99.

»żałować się lekkości« (4): Oná [...] iecháłá do Sáli do brátá Henriká Cefárzá/ żálując lie fwéy lekkości ná Polaki co iá z źziemie precz wygnáli *BielKron* 346v, 16v, 56, 109.

Wyrażenia: »sprośna lekkość« (1): *RejZwierc* 187v *cf* »ohyda a lekkość«.

»wieczna lekkość« (1): ták iż pothomłtwo ich/ y ony márnie zgromádzone bogáctwá y ofiádłóści ich práwie w niwecz á w niwecz/ á ná wieczną lekkość pámiátki ich/ fą lie obrociły *RejZwierc* 184v.

Szeregi: »lekkość i boleść« (1): Siodma [cząstka] wznawia odefłanie do Piátá. Tám Pan nie ieden ftus lekkości y boleści wytrwał. *LatHar* 317, 317.

»gwałt i lekkość« (1): Ptolomeus Lágow śyn/ ktory pierwłzy miedzy iego kfiążety Egipt trzymał/ przyiechawłzy do Ieruzálem/ kościółowi gwałt y lekkość wyrządźił. *BielKron* 265v.

»hańba i lekkość« [szyk 2:1] (3): aż sąfiedzi moij przypadwízy/ każdy fie íwee hańby ij lechkoći mćiíl. *ForCnR E; Górndworz N4v; LatHar 319*. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.; w różnych członach zdania złożonego 1 r.].

»lekkość, (i) krzywda« [szyk 1:1] (2): A thu obáčz íako fie on nie ma gniewác o tę krzywdę íwoię y o tę lekkość íwoię. *RejPos 197v; LatHar 663*.

»lichota a lekkość« (1): Wípomnyę tež tu yednę lichotę á lekkosć Alexándrá wyełkyego/ kthorą był popadł ná wefelu *GliczKsiąż B8v*.

»nieuczciwość. i lekkość« (1): Ale ktory cudzołożnikiem íest/ prze niedośthátek fercá íwoiego/ ítráci duśfę íwoię: nieuczciwość y lekkość íobie zbiera [*turpitudinem et ignominiam congregat sibi*] *Leop Prov 6/33*.

»niezbożność a lekkość« (1): I Bóg nademną nędźnem okazać raczył/ íakomuśię tą niezbożność a lekkość íemu wyrządzoná niepodobá. *MurzHist H2*.

»lekkość a nikczemność« (1): A tak od tey lekkości á nikczemności łgarftwa máyá być írogo tákowi odítrafzani. *KwiatKsiąż C2v*.

»ohyda a lekkość« (1): Choćbyfmy fie nań [*na skarb*] wízyfcy/ [...] raz po trofze zrzucíli/ á ty przypadki do niego przybywály/ ízby fie thá wđdy márna ohydá á íprofná lekkość Koronna czym podeprzec á rárowác moglá. *RejZwierc 187v*.

»lekkość i osława« (1): bo pewnie gdzie fie w to wdafz/ y Bóg fie ciebie záprzy á nie będzie o tobie nic chciał wiedzieć/ y pręthką lekkość y osławę będziez około íiebie miał *RejZwierc 36*. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.].

»lekkość i (a) pośmiewanie (a. śmiech)« [szyk 1:1] (2): y ták ná pálac moy poiádę/ á zá tęto lekkość/ y pośmiewanie pomítę słufzná nád nimi vczynię. *HistRzym 42; RejZwierc 190v*. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.].

»sprosność a lekkość« (1): Íáką ono wídafz íprofnosć á lekkość Koronná/ czegoby fie ínadź wítydác przed ínfzemi narody/ gdy fie ich ítády włoczy zá prokuratory po íeymiech íako bydlá błędneho [!] *RejZwierc 189*.

»lekkość, (a, i, albo) srom(ota) (a. posromocenie)« [szyk 8:4] (12): Day miły panie aby byli przykrići/ íako odzienim íromotą j lekkoćiá cí ktorzi mnie złego ízukaią. *WróbZołt 70/13; GliczKsiąż C3v, E5v; Mącz 79d [2 r.], 323b, 424a, 485d; RejAp 31v; RejPos 189v; WerKaz 295; GrabowSet T4*. [Ponadto w połączeniach szeregowych 5 r.].

»lekkość i szkoda« [szyk 5:1] (6): *ListRzeż w. 21; Thefch myłofczywi Krolyv. nyeracz wańcha Kro. m. ízye na nafz gnyewacz y zefzmi poíla wańchey Kro. mozi przy íobyie zadzyerzeły. czo bichmi ízye dowyedzyeły od kogo ízye nam tha íkoda íthala thak wyełka y lyekkośc* *LibLeg 11/155, 10/154, 11/159v, 161; BielKron 99v*. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.].

»trudność i lekkość« (1): mi ich bes wízelakiego omieśkiania bedzyem odprawowacz y odpvczczacz y zadnich trvdnofczy y lekkofczy ym íamim, y ílvgam ych mi íamy, [...] niebedziem ym wirzadzacz. *LibLeg 10/97v*.

»wstyđ a (i) lekkość« (4): Nikt ínfy íiefwíadom íákí wítyd á íáką lekkoćc ćierpię íą od prześládownikow íwoich *RejPs 101; RejPos 323; RejZwierc 36v, 86*.

»wzgárdzenie a lekkość« (1): á dla czegoż thę plugawą gębę twoię podnośiż ná wzgárdzenie á ná lekkość bliźniego íwego? *RejZwierc* 69.

»zhańbiony a pełen lekkości« (1): ták łlawá poczćiwego/ á Ricerłkiego záwołánia człowieká/ ielli namniy w czym náłzczerbiona będzie/ iuz fie nigdi nie popráwi/ ále ták zhańbioną/ á pełną lekkości zołtánie. *GórnDworz* D5v.

Wyrażenia przyimkowe: »(nie) bez lekkości« (3): Abowiem ty Márcowe/ twoie odmiennosci/ Nie mogą być nieboże/ nigdy bez lekkości. *RejZwierz* 133.

~ *bez lekkości czyjej* (2): *GórnDworz* E2; O Helenie to wiemy/ była burdá dwoiá: [...] Vniółł iá był Thezeus tylko dla głádkości: Lecz iá zász muśiał wrócić/ nie bez íwey lekkości. A potym zásię Páris *PudłFr* 68. ~

»dla lekkości [czyjej]« (1): Alexánder porwawłzy fie miáłto pánny z drugimi/ pobili ony połły/ krom iednego/ ktorego połłáli do domu dla lekkości [!] ich/ bowiem rópowiedzýał po wżytkiey Perfyey/ iz pánny Mácedońskie/ broniąc poczćiwosci íwey/ pobiły połły Perłkie bárzo mężne. *BielKron* 116v.

»ku lekkości« (30): potem pan obudził fie iáko ítwárdego ínu ku rátkunku ich/ á pokárał okrutnem wrzodem ku wielkiey lekkości íprzećiwniki ich *RejPs* 117v; *LubPs* X3 *margin*.

~ *ku lekkości czego* (2): Ná koniec Pan ku wiewłzney lekkości niedowiórłthwá ich/ wzbudził á okazał wiewłzłą wiarę w pogániech *RejPos* 35v; *RejZwierc* 187.

ku lekkości komu, czemu (9): *MurzNT* 111; *RejWiz* 37, 162; *RejZwierz* 43v; *Mącz* 177a; *RejPos* 82v, 194v, 205; á złołnych chytrósci Obracałz w pośmiech ludzki/ onym ku lekkości. *GrabowSet* L2.

ku lekkości czyjej [w tym: pron poss (10), G sb i pron (6), ai poss (1)] (17): *RejPs* 93, 108v; *BielKron* 100v; Coż wy theż nędznicy rozumiecie o íprawach wálznych złych/ iáko was też wyfwidłzác będą [...] przed oblicznościá dołtoynnych Anyołow iego/ y inych duchow íwiewłznych á rozlicznych/ ielzće ku wiewłzney lekkości wálzey. *RejAp* 124; *RejPos* 27, 74v, 198, 206, 251, Ooo3; *RejZwierc* 36, 141v, 161v, 187 [2 r.], 189, [193].

W przeciwstawieniach: »ku czci a ku chwale (3), ku chwale ... ku lekkości« (4): A by nic ínzego iedno tho/ iz cie vczyłnił człowiekim/ á ítworzył cie ku czći á ku chwale íwoiey/ á nie inym żwirzęciem ku lekkości twoiey. *RejPos* 74v; *RejZwierc* 36, 187 [2 r.].

W charakterystycznych połączeniach: *ku szpetnej lekkości, wielkiej* (4).

Szeregi: »ku lekkości a upadku« (1): iákoż nie ma [...] do końcá rozrzucić płotow iey [*winniczki*]/ á dáć iá pożrzcć żwirzęciu dzikiemu/ ku wiewłzney lekkości á vpadku iey. *RejZwierc* [193].

»ku lekkości a ku zginieniu« (1): Abowiem ábo miał potym z láty íwemi wynidż rodzicom íwym ku záłósci ábo ku lekkości iákiey íwoiey/ á ku zginieniu íwemu *RejPos* Ooo3. ~

»na lekkość« (6): A iako píłzą w Hístorjey Henrika trzeciego/ iz cztyrce Windelici krolowię poimani, na wiewłzłą lekkość, muřili kothły y garnce miedziane v niego do kuchnie noćić *MiechGlab* 45; *RejZwierz* 14v.

~ *na lekkość komu* (3): *RejPs* 164; Pan fie ná lekkość żydom obiáwił pogánom. *RejPos* 35v *margin*, 346v.

na lekkość czyją (1): do wychodow ná lekkość ich miotano/ iż iáki był żywot táki też miał być j pogrzeb *RejZwierc* 136v. ~

»z lekkością« (18): *RejPs* 51; *LubPs* Q4; *RejZwierz* 37v; *BielKron* 7v, 386; *RejPos* 283v; *RejZwierc* 34, 50, 215v, 216, 252; Abowiem tám iuz miało sie pokázác/ Komu tak miły zakład miano fkazác Kto zaś z lekkością miał s páacu wynidz *KochSz* A4. Cf »z lekkością posromocić«.

~ *W charakterystycznych połączeniach*: z *wielką lekkością* (4); z *lekkością iść* (wynić) (2), *karác*, *odchodzić*, *pożyć*, *rozsypan się w proch*, *ujechać* (*ujeżdżać*) (3), *uży(wa)ć* (5), *wrocić się*, *wygnąć*, *zginąć*.

Szeregi: »z lekkością i hańbą« (1): aby ych [*dziattek*] potem zlekkością ich y hanbą kto iny niekarał. *RejKupSekl* a4v.

»marnie a z lekkością« (1): ázażby był lepiej mární á z lekkością zginął/ gdyż to złego trudno minác może. *RejZwierc* 153v.

»z pośmiechem a ze złą sławą i z lekkością« (2): á tám to obráca gdzie ma być słuźnie obrocono/ nie tám gdzieby tego potym s pośmiechem ludzkim á ze złą sławą y z lekkością vżyć miał. *RejZwierc* 143v.

»z szkodą i z lekkością« (1): thák go [*Amurata*] długo trapić będę/ wednie y wnocy s swoim Rycerfthwem/ áż musi wieżdżác z ziemie z szkodą y zlekkością swoią *BielKron* 244v.

»z wstydem a z lekkością« (1): A nákoniecz pátrż miedzy vcźciwemi ftany kto tylko iednego zdrádzi/ álbo sie przeciwko iednemu niepoćciwie záchowa/ z iákim wftidem á z iáką lekkością tego vżyć musi. *RejZwierc* 37. ~

»w lekkości« (2): Báíázeth od Tamerlaná ná głowę porázon y żywo poiman [...]. Wypufzczon był potym Báíázet y tak w tey lekkości rychło vmárł. *BielKron* 240v.

W przeni (1) :

Zwrot: »lekkość czynić« = *przynosić wstyd* (1): IEden pan przyiacielom słuźbę vkázował/ Miánuiąc káždy koflik/ kto go czym dárował. Opát chodzi [...] iż swoich nie widział/ cícho przymawáiąc. Pan obaczy y rzecze: Kíże Opácie miły/ Gniewáli sie ci więdzy/ lekkość im czyniły. *RejFig* Aa2.

a. *O utracie czci niewieściej w związku z cudzołóstwem, gwałtem lub nierządem; probrum, propudium Mącz* (13) : *RejJóz* F8; *Mącz* 323b, 327a; ZVZANNA śmieie Złófnym ftárcom znác dáła/ Iż śmierć/ nád grzech/ wolála/ Biegli/ chcąc by ftąd/ śmierć y lekkość miała. *GrabowSet* B3v.

W charakterystycznych połączeniach: *wielka lekkość*; *lekkość mieć*, *wieść*.

Zwroty: »lekkość odnieść« (1): gdzie [*w domu nierządnym*] y łamá lekkość odnieśiesz/ y dom swoy o nieślawę y zelżywość przypráwifz. *SkarŻyw* 69.

»pomścić się lekkości [czyjej]« (2): Wpadłzy ná Koń do mężá przybiegła w rádości/ Y wolná/ y pomściła sie swoiey lekkości. *RejZwierz* 44; *BielKron* 116v.

»lekkość popaść« (1): A ná koniec/ coś zá lekkość iawnie popaść miała *KochZuz* A3v.

»[komu] lekkość uczynić« = *zgwałcić* (1): Oná thedy poczęła do niego mowić w ty słowá/ Sługá Ebreyczyk przyfzedł ku mnie/ [...] áby mi lekkość vczynił [*ut illuderet in me*]. *BibRadz Gen* 39/17.

»[komu] lekkość wyrządzić« = *zgwałcić* (1): Oto ten Zyd w ktorym sie kochałz/ máło mi lekkości nie wyrządził *BielKron* 16v.

Wyrażenie: »haniebna lekkość« (1): á białyegłowie ták tho ieft wielka/ y hániebna lekkość/ iż o ktorey raz thá fláwá rospufty/ á bezwftydu głoŃno wynidzie/ bądź to prawdá/ ábo nieprawdá/ iuz tá niebogá záwdy w thym rofole zoftác muŃi. *GórnDworz* T8.

Szeregi: »hańba i lekkość« (1): Ale oná klęknąwŃy v nóg oycowŃkich/ proŃiá y dla Bogá/ áby iéy po hánbę y lekkość chodzić nie dopuŃczał *KochWz* 142.

»lekkość a kurewstwo« (1): Probri insimulare mulierem, Lekkość a kurewŃtwo wieŃć ná białą głowę. *Mqcz* 323b.

b. O porażce w walce (3) :

Zwroty: »pomŃcić się lekkoŃci« (2): Krol Kázimierz ná then čás był w Lithwie/ gdy wŃŃyŃzał porażkę Olbrachtá Ńyná/ poŃpieszał do PolŃki z ludem/ áby Ńie pomŃcił lekkoŃci tey nád Węgry *BielKron* 397v, 179.

»lekkość popaŃć« (1): *BielKron* 448 cf »lekkość albo porażka«.

Szeregi: »lekkość albo porażka« (1): [*Portugalczycy*] lekkość ábo poraŃzkę przed thym od Maurow popádli v Málaki miáŃtá w Indyey *BielKron* 448.

»szkoda i lekkość« (1): Chcąc Ńie pomŃcić Ńzkod y lekkoŃci ŃwŃch Nárádyn/ KrzeŃŃiáŃŃki zamek v Antyochiey obległ y dobył *BielKron* 179.

c. Czyn znieważający, zniewaga (12) : Ktorey rzeczy ten tho pozwány ma mieć Ńwiádecstwo [...] przes liŃt otworzyŃty/ ábo Minutę oney Ńpráwy ktorá by okazał wláŃnemu Sędziemu przeciw Ńtronie/ ieŃliby tey lekkoŃci przáŃá. *GroicPorz* m3v, cc4; *BielKron* 381; Ńkazono tego co pozwáŃ Szláchćicá nie podlego/ á k temu nie młodego ná Ńiedzenie w wieży rok ieden/ á wysiedziawŃy zoftáwiono mu cáŃe práwo czynieniá/ o lekkość/ bo go było kiymi wybito ná rybnych Ńtolech. *GórnRozm* H4v, C, H4, H4v [3 r.].

W połączeniach szeregowych (2): iáko v nas we WłóŃzech o lekkoŃci/ o rány/ mordy/ nie pozywa Ńię Szláchćtá/ bo by to Ńromotá byłá/ ále Ńię mŃŃi *GórnRozm* C3, L.

W charakterystycznych połączeniach: lekkość niemała, znaczna; bać się lekkoŃci, nadziewać się, przec; o lekkość czynienie, kaźń, (2), pozywać.

Wyrażenie: »lekkość uczyniona« (1): Nuż ná mordy/ poŃogi/ zdrády/ [...] gwałtem bránia páńien/ wdow/ dzieći w opiekę/ lekkość vczynioná Szláchćicowi [...] ten [...] náŃáŃby taki munŃztuk *GórnRozm* L.

Szereg: »szkoda i lekkość« (1): thedy temu pozwánemu/ gdyby przed wláŃnym Sędzim o to czynił/ ma być nágródná Ńzkodá y lekkoŃć od onego/ przes kthorego był ná drodze niepotrzebnie gábány/ ábo AreŃtowány. *GroicPorz* m3.

d. Prześladowanie, cierpienie, męczeństwo; contumelia PolAnt; opprobrium Vulg (9) :

W połączeniach szeregowych (2): Dla thego Ńię kocham w krewkoŃciách/ w lekkoŃciách/ w potrzebách/ w przeŃlądowánium/ w wćiŃkách [(*Propter quod placeo mihi*) in infirmitatibus, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis] dla KryŃtuŃa *BibRadz* 2.Cor 12/10; *LatHar* 503.

W charakterystycznych połączeniach: lekkość tajna; lekkoŃci żálować; lekkość wytrwać; kochać się w lekkoŃciách.

Zwroty: »lekkość ucierpieć« (1): A oni przedsię fzli ráduiąc fię od oblicza rády/ iż dla imienia Iefułowego zá dołtoyne byli miani lekkość vćierpieć [*contumelia affici*] *BudNT Act* 5/41.

»zawstydzić lekkością« (1): A gdy będziefz raczył záwftydzić tą lekkością ofoby ich nielżąc iem będzie iedno ffukać miłofierdzia twego *RejPs* 124v.

Szeregi: »boleść i lekkość« (1): błogołławiona Doroto/ [...] ty/ któraś rozmaíte boleści y lekkości dla Pána Iezuía wytrwála/ [...] Modl fię zá námi *LatHar* 459.

»lekkość, okrucieństwo« (1): Abowiem niemálfz żadny lekkości/ żadnego okrucieństwa/ ktore⁶⁰ bych ia za tak ciężki grzech niezastużył. *MurzHist* Q2v.

»lekkość i ucisk« = *opprobrium et tribulatio Vulg* (2): Przypomnicie łobie dni pierwłze/ w ktorých/ będąc oświeceni/ podiělłście wielkie boiowánie trapienia: częścią gdy y lekkościami y vćilki byliście wytáwieni ná podziw: częścią teź/ gdyście fię ftáli towarzými tych z ktorými fię także obchodzono. *CzechEp* 25 [*przekład tego samego tekstu*] *WujNT Hebr* 10/33. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

Wyrażenie przyimkowe: »z lekkością« (1):

~ *Szereg:* »z lekkością a z trudnością« (1): przedfie nieprzeftáwáli fwowolnych myfli vziwác/ áteź iem zlekkością á zwielką trudnością zchodziły dni żywotá ich. *RejPs* 115v. ~

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (4) : *Mymer*¹ 35; *Levitas*, Lekkość/ Latwiość. *Mącz* 190a; *Omnino levitatis est*, Owłzeki wielka lekkość yeft. *Mącz* 263d, 475b.

Synonimy: **4.** łacność, snadność; **5.** krotofila, nieustawiczność; **6.** hańba, krzywda, lichota, nieuczciwość, nikczemność, ohyda, osława, posromocenie, pośmiewanie, sprośność, srom, sromota, szkoda, śmiech, wstyd, wzgardzenie, zawstydzienie, zelżywość, sława, zmaza; **a.** kurewstwo; **b.** porażka, szkoda; **d.** boleść, okrucieństwo, trudność, ucisk.

BZ, MM